

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan (SOU 2025:72)

U2025/01477

Sammanfattning

Konkurrensverket anser att skolor utifrån ett konkurrensperspektiv som huvudregel bör behandlas på ett transparent och likvärdigt sätt, oavsett om de drivs av en kommun eller av en enskild huvudman, och att skillnader i skolornas uppdrag och ansvar bör återspeglas bland annat vid beräkningen av ersättningen.

Utredningen bedömer att kommunernas utbudsansvar innebär att kommuner har kostnader som fristående skolor inte har. Såvitt Konkurrensverket förstår kan det föreslagna utbudsansvarsavdraget leda till en starkt likvärdighet avseende de ekonomiska förutsättningarna mellan enskilda och kommunala huvudmän jämfört med i dag. Konkurrensverket har därför inga invändningar mot att ett schablonmässigt avdrag görs vid beräkningen av ersättningen till fristående skolor. Konkurrensverket har inga synpunkter på utredningens beräkning av hur stort detta avdrag bör vara. Konkurrensverket har inte heller några invändningar mot att kommunerna ska kunna tilldela ytterligare resurser till den egna verksamheten om det finns särskilda skäl eller att de ska kunna förena bidrag med vissa villkor.

Konkurrensverket anser att det kan vara positivt att kommunerna ges stöd för beräkningen av ersättningen till sina skolor och har därför inga invändningar mot att en vägledande norm införs för vilka resurser kommunerna som minst bör tilldela sina skolor.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets

ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

9 En vägledande norm bör införas för kommunal förskoleklass och grundskola

Utredningen bedömer att det i nuläget inte är lämpligt att införa en norm med bindande miniminivåer för ersättningen inom förskoleklass, grundskola och fritidshem. Utredningen föreslår i stället att en vägledande norm införs som ska stödja kommunen att bedöma hur mycket resurser som den minst borde tilldela sina skolor. Förslaget innebär att skollagens regler om att ersättningen till fristående skolor ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan kvarstår.

Den vägledande normen ska enligt förslaget baseras på nettokostnaden för förskoleklass och grundskola och beräknas som ett belopp i kronor per elev per skolenhet. Beräkningen ska innehålla en stadiedifferentiering, en socioekonomisk omfördelning samt justering för skillnader i lokal- och lönekostnadsläge. Normen avser den kommunala huvudmannen, men ska publiceras även på skolenhetsnivå. Utöver det totala normbeloppet ska det framgå hur stor del som utgörs av socioekonomiskt tillägg, lokalkostnadsersättning och tillägg för utbudsansvaret (uppdelad på justering för platsgaranti respektive för gles bebyggelse). Kommunerna ska beakta den vägledande normen i sin resursfördelning, men normen ska inte vara bindande. För att tydliggöra att normen har beaktats, föreslår utredningen att kommunerna ska dokumentera beslutsunderlaget.

Konkurrensverket anser att skolor utifrån ett konkurrensperspektiv som huvudregel bör behandlas på ett transparent och likvärdigt sätt, oavsett om de drivs av en kommun eller en enskild huvudman, och att skillnader i skolornas uppdrag och ansvar bör återspeglas bland annat vid beräkningen av ersättningen. Konkurrensverket anser att det kan vara positivt att kommunerna ges stöd för beräkningen av ersättningen till sina skolor och har därför inga invändningar mot förslaget.

10.3 Utbudsansvaret är förknippat med kostnader

Utredningen konstaterar att kommunerna har ett så kallat utbudsansvar för skolverksamheten, vilket innebär att de har ansvar för att säkerställa att det alltid finns en skola i rimlig närhet till hemmet för alla skolpliktiga barn. Utredningen bedömer att kommunerna i genomsnitt behöver ha en överkapacitet om cirka 5,4 procent av det totala antalet folkbokförda elever för att kunna hantera sitt utbudsansvar, vilket enligt utredningen motsvarar ett avdrag på 6 procent av grundbeloppet för de enskilda huvudmännen. Utredningen föreslår därför att skollagen kompletteras med att kommunen ska dra av 6 procent av grundbeloppet till enskilda huvudmän. Vid särskilda skäl kan kommunen avstå från avdraget.

Utredningen konstaterar också att det kan uppstå oförutsedda situationer under ett budgetår som kommunen i egenskap av ansvarig hemkommun måste hantera och som innebär merkostnader för kommunen, till exempel situationer med ett plötsligt ökat elevantal till följd av en oväntad skolnedläggning eller ett ökat antal asylsökande, eller ett plötsligt minskat elevtal till följd av att en ny skola etablerats. Utredningen föreslår därför att bestämmelsen att motsvarande tillskott ska ges till de enskilda huvudmännen om ytterligare resurser ges till hemkommunens verksamhet under budgetåret, ska kompletteras med att det inte ska gälla vid synnerliga skäl. Utredningen föreslår också en möjlighet för kommunerna att utge belopp för ett visst ändamål och förena det med villkor.

Utredningens bedömning är att kommunernas utbudsansvar innebär att kommuner har kostnader som fristående skolor inte har. Konkurrensverket anser att skolor utifrån ett konkurrensperspektiv som huvudregel bör behandlas på ett transparent och likvärdigt sätt, och att skillnader i skolornas uppdrag och ansvar bör återspeglas bland annat vid beräkningen av ersättningen. Såvitt Konkurrensverket förstår kan det föreslagna utbudsansvarsavdraget leda till en stärkt likvärdighet avseende de ekonomiska förutsättningarna mellan enskilda och kommunala huvudmän jämfört med i dag. Konkurrensverket har därför inga invändningar mot att ett schablonmässigt avdrag görs vid beräkningen av ersättningen till fristående skolor. Konkurrensverket har inga synpunkter på utredningens beräkning av hur stort detta avdrag bör vara.

Konkurrensverket har inga invändningar mot att kommunerna ska kunna ge ytterligare resurser till den egna verksamheten utan att motsvarande tillskott ska ges till de enskilda huvudmännen om det finns särskilda skäl och inte heller mot att de ska kunna förena bidrag med vissa villkor.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Stefan Jönsson.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman